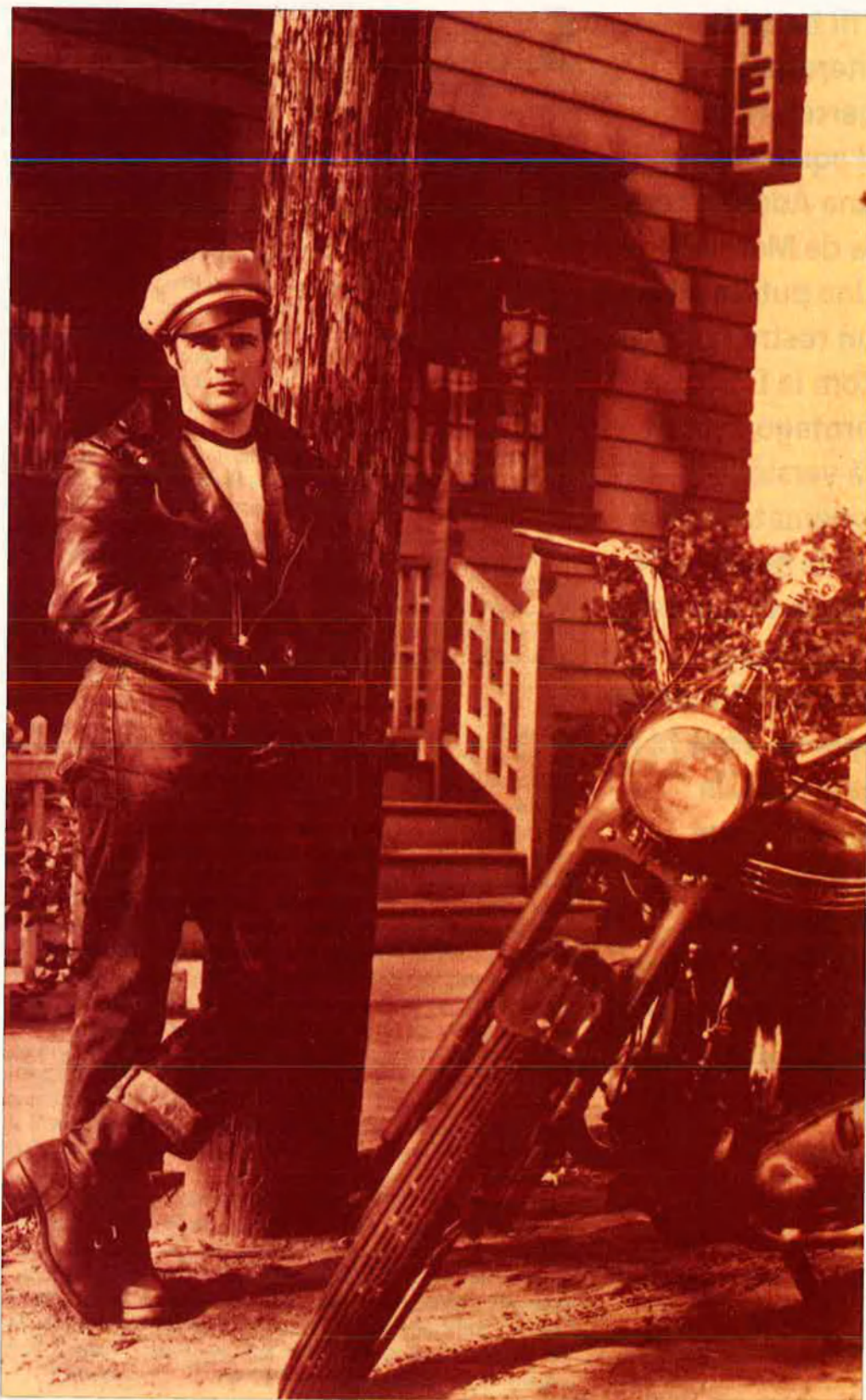
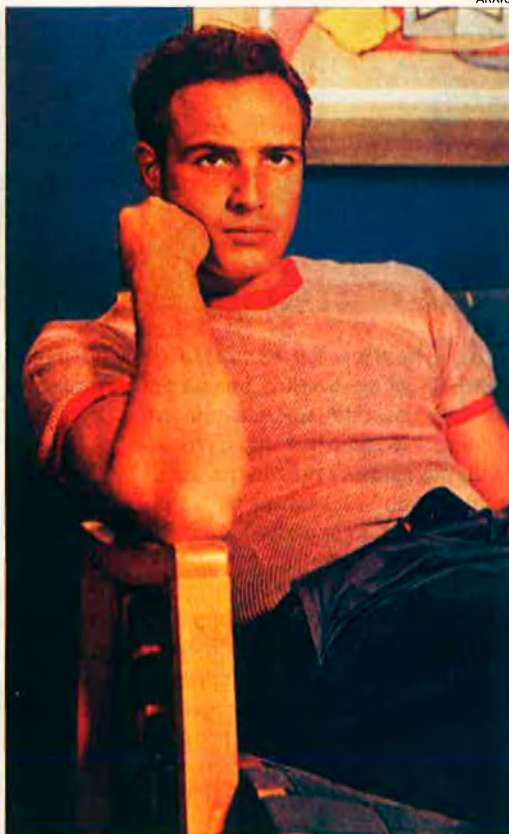

"Les cançons que em

L'editorial Empúries és a punt de treure a la venda el llibre de memòries més esperat del moment: 'Les cançons que em va ensenyar la mare', una porta oberta al món particular i turmentat de Marlon Brando de la qual us en fem cinc cèntims en les pròximes pàgines. L'actor hi desgrana sense por els instants més remarcables de la seva existència i no defuig el menyspreu o l'adulació de les persones amb què ha tractat durant la seva carrera cinematogràfica.

va ensenyar la mare"

Marlon Brando, ja de petit, mostrava el mateix caràcter esquerp que l'ha fet cèlebre. La fotogènia és una altra de les seves principals dots.

La seva germana Frances va allotjar Brando durant els primers anys a Nova York (en la foto, amb la seva neboda). La fama ja era prop.

A *Apocalypse Now* Willard (Martin Sheen) puja riu amunt, endinsant-se en un territori perillós i ple de misteri, per trobar Kurtz (Marlon Brando), un boig d'aspecte gairebé mitològic, que viu en un món de tenebres. De cop se sent la veu de Kurtz. Brando, ignorant absolutament el guió, improvisa una escena genial, un monòleg histèric i surrealista. Riu i plora, mig ocult en la foscor, donant vida a un individu que, encara ara, no se sap ben bé qui era ni què hi feia, a les fosques.

Avui ningú no sap ben bé qui és Brando, ni què ha fet, ni tan sols si està a les fosques o és un il·luminat. A *Les cançons que em va ensenyar la mare*, Marlon Brando, ajudat pel periodista Robert Lindsay, fa un recorregut per la seva vida, riu amunt, buscant aquest Kurtz en què s'ha convertit ell avui, als ulls del món.

Brando ens parla d'un Brando petit que mira la vida "esperant el pròxim fet màgic", d'un nen mancat d'afecte a qui agraden els trens, els animals i tocar la bateria. És fill d'una alcohòlica i un putaire, i se sentirà molt sol tota la vida, sense mai poder-ho resoldre. Brando troba un Brando turmentat que odia l'autoritat i la disciplina, que lluita contra les injustícies i que es compromet en causes polítiques; un Brando que ha lligat amb centenars de dones que amb prou feines recorda haver conegut. Brando troba l'actor que és, un monstre professional que odia això de ser un mite, però que se n'aprofita; que fa àcides crítiques al món de Hollywood però del qual també s'aprofita, sobretot per fer-se seves totes les dones –preferentment, les d'altri– i folrar-se i comprar-se l'illa de Teitaroa.

És un Brando que persegueix un Brando que no sap què persegueix... però parla de política, història, sexe, teatre, dones, alcohol i cinema. I de la gent que ha conegut, i dels seus personatges, que coneix com si fossin de carn i ossos. Sobretot té clara una cosa: que odia el pare i s'estima bojament la mare que no va tenir, perquè sempre era fora de casa, fent copes.

Però, finalment, Brando troba el seu propi Kurtz, que no va "penjat", ni viu a les fosques, i es queda descansat per sempre més, perdona el pare i s'acomiada tranquil·lament: "Aquest llibre, un devessall de tot allò que feia temps que duia contingut, ha estat la meva declaració de llibertat. (...) Amb setanta anys, també em diverteixo més que mai. Els detalls més insignificants em donen alegria... construir o inventar alguna cosa, estar amb els fills o jugar amb el meu gos, Tim; riure amb els meus amics o veure com s'arrossega una formiga per la meua cambra de bany".

El món segons Brando

Actor. “Si un estudi cinematogràfic em pagués els mateixos diners per escombrar a terra que per actuar, escombraria a terra”.

“Tenia el costum de seure dins la cabina telefònica d'Optima Cigar Store, a la cantonada de Broadway amb el carrer Quaranta-dos, i mirava per la finestra per veure passar la gent. Els veia potser dos o tres segons abans que no desapareguessin; quan passaven molt a prop de la cabina, fins i tot desapareixien en un segon. En aquell petit espai, els estudiava la cara, la manera de posar el cap i de moure els braços.”

Actors i actrius. “Molts dels actors de cinema dels vells temps no tenien ni idea de què és actuar, però tenien èxit perquè la seva personalitat era característica. Eren les marques previsible de cereals que es preparen per a esmorzar: el dimecres tocava flocs de civada Quaker Oats i Gary Cooper; el divendres, grans de blat Wheaties i Clark Gable.”

Alcohol. “Quan la mare bevia, el seu alè tenia una dolçor que no tinc paraules en el meu vocabulari per a poder descriure. Feien un estrany casament la dolçor del seu alè i l'odi que em produïa que la mare begués... En fer-me gran, de vegades m'he trobat amb alguna dona que té un alè amb aquella dolçesa que encara se'm resisteix a qualsevol descripció. És una olor que sempre

m'ha excitat sexualment. Si d'una banda l'odiava, d'una altra em seduïa.”

Chaplin, Charlie. “*La comtessa de Hong Kong* va ser un desastre, i mentre la rodàvem vaig descobrir que Chaplin era potser l'home més sàdic que mai havia topat. Era un tirà egoista i un garrepa. Es ficava amb la gent, si arribaven tard, i els escridassava sense compassió perquè treballessin més de pressa.”

CIA. “La Màfia podia matar molta gent en una guerra de bandes, però mentre nosaltres rodàvem la pel·lícula, representants de la CIA traficaven amb drogues al Triangle Daurat, torturaven gent per treure'n informació i els assassinaven amb molta més eficàcia que no pas la Màfia.”

Cliff, Montgomery. “El vaig animar a fer-se membre d'Alcohòlics Anònims i vaig passar hores per convèncer-lo d'abandonar la droga i l'alcohol. Sovint, quan començàvem a rodar, s'embarbussava i trabucava les paraules... Ja havia iniciat aquella davallada que no va parar fins a la mort...”

Corea. “Em van donar un qüestionari que havia d'omplir.

Raça? Humana, vaig escriure.

Color? Segons la temporada: des del blanc ostra al beix.

Quan un metge de l'exèrcit em va demanar si sabia alguna raó per excloure'm de

les forces armades, vaig respondre-li: “Sóc psiconeuròtic.”

Dean, James. “Una vegada que es va presentar a una festa vaig veure que es treia la jaqueta, en feia una bola i la tirava a terra. Em va coure que copiés una cosa que havia fet jo; me'l vaig endur a un racó i li vaig dir:

—No facis això, Jimmy. Penja la jaqueta al seu lloc com tothom. No tens per què llençar-la a un racó. Després és més fàcil agafar-la del penjador que no agafar-la de terra.”

Dones. “N'hi ha hagut moltes a la meua vida, tot i que gairebé mai no he passat més d'un parell de minuts amb cap d'elles. He tingut massa històries per a considerar-me a mi mateix un home normal, racional.”

“Com menys possibilitats tenia de seduir una dona, més ganes tenia d'aconseguir-ho. Fer coses lletges a les monges sempre havia estat una fantasia meua.”

Escola militar. “Militaritzar la gent, fer-li marcar el pas, tots d'uniforme, desfilitant com una part d'una unitat, em produïa nàusees.” “Odiava l'autoritat i feia tot els possibles per derrotar-la.”

Èxit. “Sempre he desconfiat de l'èxit, dels seus paranys i de la possibilitat que em destruís... Em turmenta saber que m'embruta la mateixa merda que empasti-

fa alguna de les persones que he criticat, perquè la fama floreix en el femer de l'èxit, del qual m'he permès de formar part.”

Fama. “La fama fa que tots els qui estan relacionats amb tu ja no et vegin com ets realment, sinó com el mite que creuen que ets, un mite sempre erroni. Ets menyspreat o estimat per raons mítiques que, en cobrar vida, com *zombies* que et sotgessin des de les tombes —o des dels arxius d'aquests dipòsits de cadàvers que són els diaris—, viuran eternament.”

Família. “Quan arribava de l'escola, generalment no trobava mai ningú a casa, només plats bruts a la pica, caca de gat sota el piano, llits per fer i tota la casa desendreçada i buida. Les meves germanes encara no havien tornat de l'escola o eren amb les amigues, la mare corria pels bars i el pare havia anat de putes. Jo aleshores buscava —i encara busco— l'afecte, la fidelitat i l'amistat dels animals.”

Govern americà. “El nostre govern donava suport a dictadors que robaven, enganyaven i assassinaven el seu poble impunement, i els ho tolerava tot —també l'assassinat—, sempre que anessin contra el comunisme. És més, si alguna vegada hi enviaven ajudes era posant-hi condicions. No era perquè es volgués lluitar contra la fam, la ignorància, les malalties o la pobresa, sinó per interessos, per ambició i pels mites sobre el comunisme.”

Havilland, Olivia de. “Utilitzava l'admirable recurs de respirar profundament perquè els pits li pugessin i baixessin; quan ho feia anul·lava els altres actors que hi havia en escena.”

Hollywood. “M'irritava que les estrelles de cinema fossin elevades a la categoria d'imatges d'altar. Hollywood no era més

que un lloc on la gent —entre ella jo— guanyava diners, igual que en una ciutat industrial de Nova Anglaterra o en un camp de petroli de Texas.”

Huston, John. “Alguns dies ni tan sols apareixia pel plató, i un dels ajudants de direcció n'havia de prendre la responsabilitat; uns altres venia a treballar, però al cap d'una horeta se n'anava o ens adonàvem que s'estava sol en un racó. Fos pel que fos, quan s'acostava el final del rodatge, es quedava melangiós i abatut.”

Indis. Res no iguala la hipocresia que el nord-amèrica ha exhibit envers els indígenes americans. Els nostres líders n'han exigit l'anihilació en nom de la democràcia; en nom del cristianisme; en nom de l'avenç de la civilització; en nom de tots els principis per defensar els quals hem arribat a fer la guerra.”

Kazan, Elia. “Si Gadg era un bon director d'actors és perquè era capaç de manipular les emocions de les persones. Mirava de saber-ho tot sobre els actors i participava emocionalment en totes les escenes.”

Kennedy. “Era un home impetuós i sense aturador, i va mostrar molt d'interès i molta curiositat per les dones que jo coneixia de Hollywood. De cop va canviar de tema, em va mirar amb suspicàcia i em va dir mentre m'assenyalava amb el dit: —Estic informat del que fas amb els indis americans.

—Doncs jo estic informat del que tu no fas amb els indis americans...”

Leigh, Vivien. “Era una dona vulnerable i la seva vida tenia molt de la papallona ferida de Tennessee... Com la Blanche, se n'anava al llit gairebé amb tothom i va començar a desintegrar-se mentalment i, finalment, a destruir-se físicament. Jo també me n'hauria anat al llit amb ella, si no hagués estat per Larry Olivier.”

Maecarthisme. “En aquella època baixar de la vorera amb el peu esquerre primer era prou motiu per a fer sospitar que fossis membre del Partit Comunista. Encara avui estic convençut que, si el feixisme no es va instal·lar en aquest país, va ser d'un pèl.”

Màfia. “La veritat és que, en aquella època vaig conèixer unes quantes persones de Cosa Nostra que prefereixo molt més que no alguns dels polítics que tenim.”

Magnani, Anna. “Trontollàvem endavant i endarrere mentre ella intentava de dur-me al llit. Jo tenia els ulls oberts com unes taronges, i observant els seus vaig poder veure que estava com posseïda, igual que Àtila el rei dels huns en ple atac. Al final, el mal que em feia era tant que li vaig agafar el nas i l'hi vaig aixafar amb tanta força com vaig poder...”

Mare. “L'angoixa que produïa aquella manera seva de beure era provocada pel fet que s'estimava més beure que no pas tenir cura de nosaltres.”

Monogàmia. “Jo em penso que no em van pas construir per ser monògam. Em

penso que no és part de la natura de cap home ser monògam. Els ximpanzès, els nostres parents més pròxims, no són monògams; tampoc no ho són els goril·les ni els mandrils.”

Monroe, Marilyn. “Estic plenament convençut que hauria advertit que alguna cosa no anava a l'hora, si en el cap de Marilyn hagués surat la idea del suïcidi. Me n'hauria adonat. És possible que es morís a conseqüència d'una sobredosi accidental d'algun medicament, però jo sempre he cregut que l'havien assassinada.”

Panteres Negres. “Em van ensenyar que el fet de ser blanc em proporcionava seguretat i que, encara que em passés tota la vida indagant amb tota la meua curiositat i simpatia, mai no comprendria què significava ser negre.”

Pare. “La seva sang era una barreja d'alcohol, testosterona, adrenalina i mala llet.”
“No li recordo cap mostra d'afecte, llevat potser de les que demostrava als gossos.”

Periodistes. “Mai no he pogut entendre per què han de concedir més valor a l'opinió d'un actor de cinema que no a la de qualsevol altre ciutadà. Hi ha hagut entrevistadors que m'han fet preguntes sobre la física quàntica o sobre la vida sexual del mosquit de la fruita, com si jo sabés què m'empatollava. Però he constatat les preguntes!”

Pontecorvo, Gillo. “Si algú trabucava la sal havia de fer una volta a la taula i tirar més sal a terra d'una determinada ma-

nera que ell dictava; si vessava vi, feia que el culpable s'hi mullés un dit i humitegés les orelles de tots els qui eren a la taula. Era trist, però molt divertit.”

Presley, Elvis. “Trobo molt graciós el fet que el govern dels EUA posés el rostre d'Elvis Presley en un segell de correus, després de la seva mort per sobredosi. Els seus seguidors no en parlen perquè no volen renunciar al seu mite. Passen per alt el fet que era toxicòman i afirmen que va inventar el *rock and roll*, quan en realitat el va agafar de la cultura negra; ja es cantava molts anys abans que ell aparegués, se'l copiés i es convertís en una estrella.”

Racisme. “No és el racisme del Ku Klux Klan —que tothom reconeix que són una trepa d'imbècils— allò que debilita els negres, sinó el racisme insidiós i subtil que roba als nens negres el seu orgull i la seva autoestima fins al punt de negar-los tota oportunitat.”

Sexe. “Hi poden haver variacions de cultura en cultura, però tant és que sigui a la Samoa de Margaret Mead o al Manhattan modern, la nostra composició genètica fa que el nostre comportament sexual sigui irresistible.”

Shakespeare. “El teatre anglès té una sensibilitat per al llenguatge que nosaltres no posseïm, i una capacitat per a entendre Shakespeare que ens manca. Als EUA la llengua anglesa s'ha convertit pràcticament en un patuès.”

“Si donéssim a triar entre la posta en escena d'*Enric V* de Kenneth Branagh i el *Terminator* d'Arnold Schwarzenegger, no cal ni discutir amb quin canal sintonitzarien la majoria de televisors. Si els diners destinats a la indústria de l'espectacle als EUA serveixen d'indicador del gust, és evident que la majoria som addictes a la porqueria.”

Strasberg, Lee. “Quan ja vaig tenir un cert èxit, Lee Strasberg va voler atribuir-se el mèrit d'haver-me ensenyat a actuar,

però la veritat és que ell mai no em va ensenyar res.”

'Tramvia anomenat desig, Un'. “De totes maneres, el que menys comptava, per a mi, de tot el que em va proporcionar *Un tramvia anomenat desig*, foren els diners: cada nit, després de la sessió, sempre hi havia set o vuit noies que m'esperaven al camerí. Jo me les mirava i n'escollia una per passar-hi la nit.”

'Últim tango a París, L'. “Bernardo va fer la història a la mida dels actors. Volia que m'interpretés a mi mateix, que improvisés contínuament i que representés Paul com si fos un mirall autobiogràfic meu...”

“...em va deixar exhaurit i esgotat, en part potser perquè havia fet allò que Bernardo m'havia demanat i una gran mesura del dolor que havia experimentat era ben meu.”

Vietnam. “Un dels capítols més tristos de la història nord-americana del segle XX és que la guerra del Vietnam va costar la vida de 58.000 americans, i que no sabem per què.”

Wayne, John. “Va fer més mal als indis que no pas el General Custer, amb la seva imatge estúpida d'home blanc valent que lluita contra els salvatges sense déu de la frontera. Hollywood necessitava dolents i va convertir els indis en l'encarnació del mal.”

Williams, Tennessee. “Mai no deia una mentida, mai no deia res de desagradable de ningú, era sempre enginyós, però en la seva vida hi havia una ferida... Era homosexual, però no efeminat ni manifestament agressiu en relació amb aquest fet, i mai no va fer cap insinuació a cap dels actors que participaven en les seves obres. Si ell no t'ho hagués dit, mai no hauries sabut que era homosexual. Però hi havia alguna cosa que el corsecava per dintre i que finalment el va abocar a la mort.”

Xavier Montanyà